

Oktoober Eestis nagu Filipiinidel

RAIVO TASSO

Eesti sarnanes läinud kuul Filipiinidega, kuid sugugi mitte õhusooja poolest: kaugeid saari räsivad vägevad taifuunid, meist käisid üksteise järel üle tormid ja tormikesed.

Kui olin väiksena palavikus, luges ema järgmist loitsu: "Vare-sele valu, harakale haigus, mustale linnule muu tõbi! Valu minu, teine tulgu, ärgu vaksa vahet olgu!" See mõjus alati.

Too loits meenus mulle seekord just tormituuulte sageduse tõttu. Lääne poolt tuli neid ridamisi, üks, sakslaste poolt Valiks nimetatu, aga hoopis lõunast. Tavaliselt kergitavad Pärnu lahe vett edelatuuled, kuid nüüd oli pilt vastupidine – kirdetuul viis jõe-vee pea meetri jagu madalamaks. Ja jälle pahandust kui palju.

Oktoobri ilm kui kusepõis

Omapäraseks kujunes oktoobri ilmastik ka õhutemperatuuri osas. Oli jahe ja ei olnud kah: pä-

ris viimase ajani õitsesid aedades roosid ja majade treppidel potililled. Tartumaal esines öökülma õhus vaid neljal päeval, vähem kui mõnikord septembris.

Kui aga ilmateadlased kraadid kokku arvasid, selgus, et riigi keskmine temperatuur oli vaid 4,5 °C normikohase 5,9 asemel.

Keskmisest jahedam püsis pea kogu kuu, soojem oli vaid viimane nädal. Nagu ikka sügiseti, oli jahedam sisemaal (Väike-Maarjas 3,7°, Jõgeval 4,0°), soojem aga avamere ääres (Vilсандil 7,1 ja Sõrves 7,0°).

Viinakuu kõige külmem hommik oli Lääne-Nigulas 30. kuu-päeval, kui aparaadid registreerisid –6,1°. Pärnisoe oli aga Ristnas (4. oktoobril mõõdeti seal 13,8°).

Nii et ilm püsis ühtlaselt jahe. Lähiaegadel on aga oktoober veelgi külmem olnud näiteks 2002., 1997. ja 1992. aastal.

Ja sadu! Tähtmatult meenus ühe Tartu arsti veidi robustne, samas tabav bioklimatoloogiline tähelepanek: "Oktoobri ilm on kui kusepõis – tilgub kogu aeg!".

Kõige vihmasem koht oli tänavu Pärnu, kus mõõtenõusse kogunes kuuga 158 mm sademeid, mis

18. oktoobril tegi torm Kuristal palju pahandust.

teeb 223% normist, veidi vähem registreeriti taevast tulnud vett Kuusikul (154 mm – 197%) ning Jõhvis (152 mm ehk 210% normist). Kõige vähem sadas Hiiu-maal (Ristnas 89 mm, 131%).

Eesti keskmiseks sademete hulgaks arvatati soliidne 125 mm ehk 186% pikaajalisest keskmisest. Sademete all mõeldakse teatavasti kogu kraami, mis taevast alla langeb, kas vedelal või sulatatud kujul. Mõ-

nel päeval sadas peale vihma ka lõrtsi ja lund, Haanjas olevat isegi suusatada saanud.

Valimiste- ehk luukapäeval pidasid poliitikud põialt, et oleks ilm, mis ei kohutaks inimesi välja tulema oma kodanikukohust täitma. (Mäletan, et minu lapsepõlves sellist probleemi polnud – ootasin kannatamatult hommikut, et vanemate kõrval valimisjaoskonda rutata. Tol tähtsal päeval sai seal ju osta apelsine!)

Seekordsel ilmal polnud viga – ju oli pori ja sopa limiit eelmiste nädalate jooksul täis saanud.

Kuu esimesel päeval täheldati haruldast loodusnähtust Mustjallas Saaremaal.

Nimelt pörutas pikne paljudel sealsetel elanikel elektriaparaadid rivist välja, veelgi enam – ühe maja akna taga kakerdas suur keravälg!

Ilmast mujal ja muiste

Mujal olid ilmategijajaks põhiliselt orkaanid-taifuunid. Nagu sai öeldud, külastasid need eriti sageli Filipiine, aga ka Hiina, Taiwan ja Jaapan said tunda tugevaid tuuli ning paduvihma.

Melori-nimeline taifuun suundus pärast Jaapani räsimist põhja poole, pööras siis itta, muutus orkaaniks (Vaikse ookeani idaosas kutsutakse niiviisi tugevaid troopilisi tsükloneid) ning kukkus uputama Californiat.

Kaugele jõudis ka Grace'i-nimeline subtropiline tsüklon Euroopas. Too kallast Venemaa üle paduvihmaga.

AIN KALLIS